Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: Z/25/329767

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Zienswijze Kaderbrief 2027 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Datum: 9 december 2025

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. De zienswijze vast te stellen over de kaderbrief 2027 van de Veiligheidsregio Gelderland Zuid (hierna VRGZ);
2. De zienswijze middels bijgevoegde brief aan het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland Zuid kenbaar te maken.

Aanleiding
Ieder jaar brengen de Gemeenschappelijke Regelingen (GR'en) waaronder de Veiligheidsregio Gelderland- Zuid (hierna: de VRGZ) een Kaderbrief uit in aanloop naar de ontwerpbegroting. In een Kaderbrief staan de voornemens van beleid en financiën die in de ontwerpbegroting vervolgens worden verwerkt. Vanuit de kaderstellende taak krijgt de gemeenteraad de mogelijkheid een zienswijze in te dienen voor 1 februari 2026. Het Dagelijkse Bestuur van de gemeenschappelijke regeling betrekt de zienswijze bij het opstellen van de concept-ontwerpbegroting 2027, die voor het zomerreces wordt aangeboden.

Gewenst resultaat
Met het uitbrengen van een zienswijze kan de gemeenteraad op een constructieve manier haar kaderstellende rol richting VRGZ vervullen. In deze zienswijze vragen wij VRGZ om de genoemde uitgangspunten zorgvuldig mee te nemen bij het opstellen van de begroting. De exacte financiële gevolgen worden inzichtelijk in de concept-programmabegroting 2027, die in april 2026 ter zienswijze aan de gemeenteraden wordt voorgelegd. Dit betekent dat het Dagelijks Bestuur vóór 1 februari wordt ingelicht over de zienswijze middels een brief.

Argumenten
1.1 Wettelijke en beleidsmatige noodzaak.

De voorgestelde maatregelen uit de Kadernota 2027 zijn noodzakelijk om te voldoen aan wettelijke taken en landelijke beleidsontwikkelingen, waaronder de herziening van de Wet Veiligheidsregio's, Versterking van regio-overstijgende samenwerking en Bescherming vitale infrastructuur (Vitaal verklaring). Niet anticiperen op deze wijzigingen brengt het risico met zich mee dat gemeente en regio niet voldoen aan hun wettelijke verantwoordelijkheden, wat kan leiden tot bestuurlijke en juridische consequenties.

1.2 Continuïteit en digitale weerbaarheid.

De toenemende dreiging van cyberaanvallen maakt investeringen in digitale beveiliging onontkoombaar. Het opzetten van een Security Operations Center en het actualiseren van Microsoft-licenties zijn cruciaal om de continuïteit van crisisbeheersing en gemeentelijke processen te waarborgen. Een incident kan leiden tot ontwrichting van vitale functies, reputatieschade en hoge herstelkosten. Proactieve maatregelen zijn daarmee een bestuurlijke verantwoordelijkheid.

1.3 Financiële ontwikkelingen en kaders.

De voorgestelde investeringen in crisisbeheersing, cyberveiligheid en vastgoedonderhoud (bijlage 3, Kaderbrief 2027) zijn van belang. Wel dienen deze te zijn ingebed in een transparante, meerjarige en financieel onderbouwd plan. Gezien de korting op BDuR-middelen, de extreme prijsstijgingen en de aanzienlijke extra kosten voor vastgoed, is het noodzakelijk dat VRGZ een doordachte en stevige strategie hanteert voor risicobeheersing, reservevorming en het voorkomen van ad-hoc maatregelen. Gemeenten mogen niet worden geconfronteerd met disproportionele lasten.

1.4 Zorg voor personeel en organisatie.

De structurele inzet van een casemanager nazorg/PTSS draagt bij aan duurzame inzetbaarheid van medewerkers en vermindert mogelijk verzuimkosten. Dit is niet alleen een morele verplichting, maar ook een strategische keuze om de kwaliteit en continuïteit van de organisatie te borgen. Tegelijkertijd vragen wij om volledige transparantie over de structurele kosten die hiermee gemoeid zijn en de wijze waarop deze kosten over gemeenten worden verdeeld. Wij verwachten dat deze kosten uitsluitend betrekking hebben op wettelijke taken en dat aanvullende ambities alleen worden uitgevoerd als daar volledige financiële dekking voor is.

1.5 Versterking van weerbaarheid in financieel onzekere tijden.

De komende jaren wordt het geld krapper door minder geld van het Rijk en hogere kosten. Tegelijk komen er meer risico’s, zoals fysieke incidenten, cyberaanvallen en maatschappelijke onrust. De Kaderbrief 2027 zegt: als we onze basis niet versterken, worden we kwetsbaarder en lopen de kosten op. Voorkomen is goedkoper dan herstellen. Investeren in crisisbeheersing, cyberveiligheid en een flexibele organisatie voorkomt schade. Goede informatie en sterke infrastructuur zijn nodig voor veiligheid en vertrouwen. Het Rijk geeft extra geld voor weerbaarheid, maar het is nog onzeker hoeveel. Druten kan alleen instemmen met vaste uitgaven als het Rijk echt betaalt en gemeenten geen extra lasten krijgen. Deze afspraken moeten vooraf duidelijk zijn en het geld mag alleen voor het afgesproken doel worden gebruikt.

2.1 Volgende stap in de procedure door verzending van de zienswijze.

De zienswijze moet worden gestuurd vóór 1 februari 2026 naar het Dagelijks Bestuur (DB) van de VRGZ. Het DB zal een reactie geven op de zienswijze en deze reactie zal vervolgens worden voorgelegd aan het Algemeen Bestuur (AB) van de VRGZ. Het AB stelt uiteindelijk de Kaderbrief vast, waarmee de procedure wordt afgerond.

Tegenargumenten en risico's

1.1 Mogelijke ontvlechting VRGZ – GGD Gelderland-Zuid.
Sinds 2013 werken VRGZ en GGD Gelderland-Zuid samen in de bedrijfsvoering via de fiscale constructie Kosten voor Gemene Rekening (KGR). Uit onderzoek van bureau SQALE blijkt dat deze constructie inmiddels financieel onevenwichtig en organisatorisch complex is. De toenemende vraag vanuit de GGD heeft geleid tot een scheefgroei in kostenverdeling, terwijl verschillen in processen en strategische agenda's zorgen voor governancevraagstukken en beperkte wendbaarheid. Ontvlechting wordt daarom als een reëel scenario beschouwd om beide organisaties toekomstbestendig te maken.

De gemeente Druten erkent dat ontvlechting kan bijdragen aan transparantie en bestuurlijke duidelijkheid, maar benadrukt dat zorgvuldigheid essentieel is. Continuïteit van dienstverlening moet gewaarborgd blijven en kosten mogen niet op gemeenten worden afgewenteld. Wij vragen daarom om een heldere planning, inzicht in financiële consequenties en een duidelijke scheiding tussen wettelijke taken en ambities.

1.2 Risico's.
De huidige keuzes brengen verschillende risico's met zich mee. Er is kans op onvoorziene kosten door bedragen buiten de afgesproken indexering. Daarnaast bestaat financiële onzekerheid door rijkskortingen en een onduidelijke verdeling van extra middelen. Structurele lasten mogen niet worden gebaseerd op incidentele rijksbijdragen. Ook is er onduidelijkheid over het onderscheid tussen wettelijke en optionele taken, waardoor ambities kunnen leiden tot hogere kosten. Verder kan een te lage reserve de financiële weerbaarheid van VRGZ ondermijnen. Tot slot staan lokale belangen, zoals bluswatervoorzieningen en bereikbaarheid in het buitengebied, onder druk door regionale prioritering en financiële beperkingen.

Financiële gevolgen
De kaderbrief 2025 is de eerste aanzet van de VRGZ om tot een conceptbegroting te komen. De zienswijze op de kaderbrief geeft nog geen financiële vertaalslag van de plannen. In de kaderbrief wordt een aantal ontwikkelingen en risico's benoemd die in de conceptbegroting 2027 van de VRGZ mogelijk leiden tot kostenuitzettingen. De omvang daarvan alsmede de financiële dekking van deze kosten komen aan de orde bij de behandeling van de zienswijze op de conceptbegroting.

1.1 Nieuwe verdeelsystematiek vanaf 2027.
Vanaf 2027 wordt de gemeentelijke bijdrage volledig gebaseerd op de middelen uit het gemeentefonds (cluster crisisbeheersing en brandweer). Voor de gemeente Druten pakt deze herverdeling nadelig uit: de nieuwe systematiek leidt tot een structurele verhoging van € 327.603. Er is gekozen om dit nadeel geleidelijk, verspreid over vijf jaar, te laten ingroeien. Dit betekent dat Druten vanaf 2027 tijdelijk profiteert van een ingroeivoordeel van circa € 223.000 per jaar. De feitelijke lastenstijging ten opzichte van 2026 bedraagt in 2027 € 104.069. Door de gekozen niet-lineaire ingroeivariant wordt de volledige verhoging pas in 2030 bereikt.

1.2 Structurele korting op BDuR-middelen.
De korting van 10% op BDuR-middelen, zoals bevestigd in de Voorjaarsnota 2025, betekent voor VRGZ een structurele vermindering van € 1.032.000 per jaar vanaf 2026. Voor 2026 is deze korting incidenteel opgevangen via resultaatbestemming 2024, maar voor 2027 en verder blijft onzeker of het Rijk deze maatregel terugdraait. Het Veiligheidsberaad zet in op volledige afschaffing van de korting, maar de uitkomst is nog onduidelijk.

1.3 Extreme prijsstijgingen en extra lasten.
Daarbovenop komen aanzienlijke extra lasten door vervanging vastgoed van €410.000, die in 2026 incidenteel zijn opgevangen maar ook in 2027 terugkeren.
Het is bovendien onduidelijk of deze bedragen nogmaals geïndexeerd worden, wat de kosten verder zou verhogen. Naast deze prijsstijgingen vraagt VRGZ om extra investeringen voor onder andere het Security Operations Center (€300.000), Microsoft-licenties (€130.000) en een casemanager nazorg/PTSS (€60.000).

1.4 Gemeentelijke bijdrage VRGZ.
Er wordt gewerkt met scenario's waarin bijdragen kunnen stijgen door keuzes rond ontvlechting van de bedrijfsvoering met de GGD, versterking van crisisbeheersing, landelijke verplichtingen, inflatie en investeringen in vastgoed en ICT. Tegelijkertijd neemt de drukindexeringen, investeringen op gemeentelijke begrotingen toe door rijksbezuinigingen. Voor Druten betekent dit dat de huidige bijdrage van circa € 1,8 miljoen naar verwachting zal stijgen door BDuR-korting, vastgoedopgaven, ICT-investeringen en indexeringen.

1.5 Versterking Weerbaarheid.
Hoewel het Rijk vanaf 2027 €70 miljoen landelijk beschikbaar stelt voor de versterking van weerbaarheid, oplopend naar €37 miljoen structureel vanaf 2030, is nog onbekend welk deel de VRGZ ontvangt. Deze onzekerheid maakt het voor gemeenten lastig om structurele keuzes verantwoord te onderbouwen.

Communicatie
Er wordt een zienswijze gestuurd aan het bestuur van de VRGZ.

Vervolgstappen
Verzending van de zienswijze vindt plaats na besluitvorming in de raad. Het Dagelijks Bestuur stelt de raden schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze en van de eventuele conclusies die het Dagelijks Bestuur daaraan verbindt.

Geheimhouding
Niet van toepassing.

Advies
Advies is om de bijgevoegde zienswijze toe te zenden aan het bestuur van de VRGZ. Er is advies gevraagd aan de financieel adviseur en het is afgestemd met de gemeenten in Tweestromenland.

Bijlagen:
1. Kaderbrief 2027 Veiligheidsregio Gelderland Zuid
2. Zienswijze aan DB VRGZ – kaderbrief 2027 VRGZ